Marchauen – Moravské luhy

EUROPEAN UNION

Interreg Slovakia-Austria
European Regional Development Fund

DAPHNE INŠTITÚT APLIKOVANEJ EKOLÓGIE 1993

Rok bociana bieleho

Bocian biely (*Ciconia ciconia*) je sťahovavý a verejnosti dobre známy druh. Hniezdi v blízkosti ľudských obydlí – na komínoch, strechách, či stĺpoch, kde využíva hniezdne podložky. Nájdeme ho aj na vysokých stromoch.

Jeho charakteristické biele sfarbenie s čiernymi letkami, červeným zobákom a nohami ho prezradí už z diaľky. Neprejavuje sa spevom, ako iné vtáky, ale klepotom zobáka. Partneri sa aj pri stretnutí na hniezde zdravia klepotaním, tento jav môžete veľmi dobre pozorovať práve na veľkom hniezdisku v Moravských luhoch. V závislosti od ročného obdobia sa bociany živia žabami, hrabošmi, hmyzom, hadmi, či mláďatami vtákov, ktoré hniezdia na zemi. Nestrávené zvyšky potravy (kosti, srsť, perie a pod.) vyvrhujú. Na zemi sa pohybujú chôdzou. V priebehu jedného roka môže bocian biely počas migrácie nalietať až 30 000 km. Vo vzduchu ho od podobnej volavky rozoznáme podľa rovného krku.

ÚLOHA: *Ktorá silueta patrí bocianovi a ktorá volavke?*

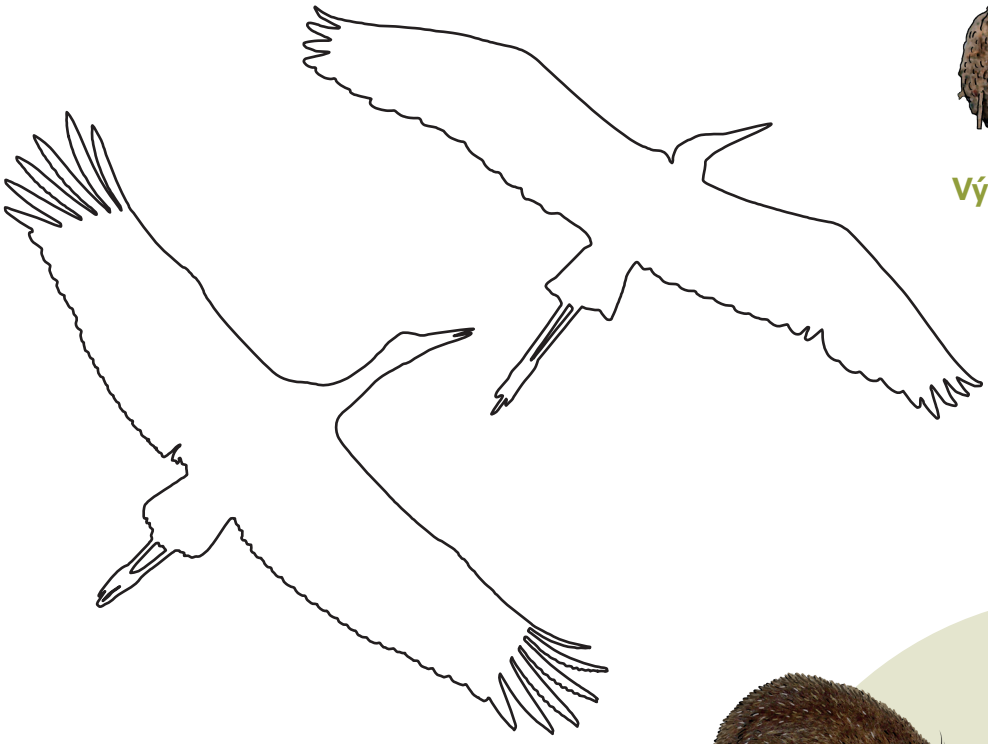

Vývržok bociana

Pierko bociana

Klepotajúce bociany

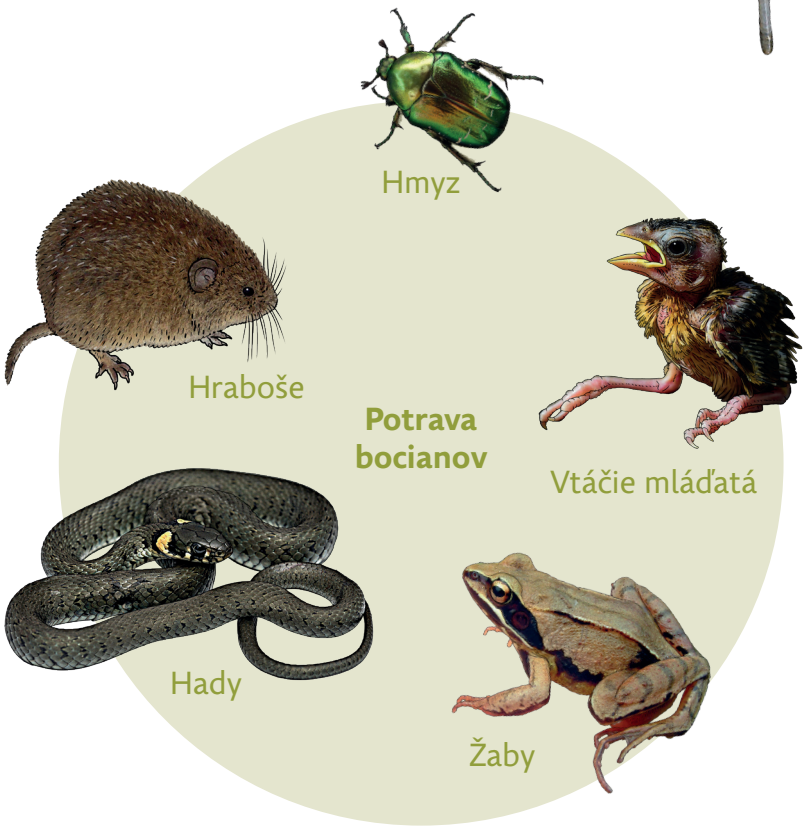

Zdroj © Richard Watzka / DAPHNE

MESTO SENICA
DEUTSCHE SCHULE BRATISLAVA
DAPHNE INŠTITÚT APLIKOVANEJ EKOLÓGIE
Bildungsdirektion Wien
Die Kinderfreunde WIEN
Land Burgenland
Bratislava NOVÉ MESTO

Marchauen – Moravské luhy

EUROPEAN UNION

Interreg Slovakia-Austria
European Regional Development Fund

DAPHNE
INŠTITÚT APLIKOVANEJ EKOLÓGIE
19 93

Rok bociana bieleho

Január
Bociany trávia zimu v Afrike, kde nachádzajú dostatok potravy. To je jeden z hlavných dôvodov, prečo vtáky migrujú.

Február
Bociany odlietajú zo svojich zimovísk. Jarná migrácia je rýchlejšia, ako jesenná – trvá iba 6 týždňov. Vtáky ženie pud rozmnožovania a snaha o zachovanie potomstva.

Marec
Najčastejšie prilietajú prvé bociany na hniezdisko, migrácia vrcholí na prelome marca a apríla. Najskôr zvyknú prísť samce, ktoré sa starajú o budovanie a úpravu hniezda. Tí, ktorí priletia skôr, majú veľkú výhodu – môžu si vybrať najlepšie postavené hniezda. Tak ako každý rok, ich návrat ľudia očakávajú a tešia sa z neho. Vytúžená jar prišla.

Apríl
Bociany si opravujú hniezdo, ktoré môže vážiť niekoľko sto kíl až po 1 tonu, novo vzniknuté páry si hniezdo stavajú. Prebieha párenie.

Máj
Po približne 33 dňoch sa liahnu prvé mláďatá. Vážia iba 65 gramov. Rodičia ich kŕmia dážďovkami, pijavicami, či larvami vodného hmyzu.

Jún
Pokračuje výchova mláďat. Celkovo trvá 60 – 75 dní.

Júl
Mláďatá sa pokúšajú o prvé lety. O niekoľko týždňov už budú lietať samostatne.

August
Na konci mesiaca odlietajú bociany do Afriky. Mláďatá lietajú často ako prvé, čo svedčí o ich vrodenom „kompase“. Staršie jedince načerpávajú silu po výchove mláďat a pridávajú sa neskôr.

Október a november
Prvé miesto, kde sa počas zimy vyskytujú, je tzv. sahelská oblasť (južne od Sahary, oblasť Čadu, Sudánu a Etiópie).

December
Ak sa v prvej oblasti nevyskytuje dostatok potravy, presúvajú sa niekoľko tisíc kilometrov južnejšie.

Bocianie hniezda na Slovensku nájdete na tejto stránke: www.bociany.sk.

Zdroj © Richard Watzka / DAPHNE

MESTO SENICA · DEUTSCHE SCHULE BRATISLAVA · DAPHNE INŠTITÚT APLIKOVANEJ EKOLÓGIE · Bildungsdirektion Wien · Die Kinderfreunde Wien · Land Burgenland · Bratislava NOVÉ MESTO

Bobor európsky

Bobor európsky (*Castor fiber*) je najväčší hlodavec žijúci na Slovensku a v Rakúsku. Aktívny je hlavne večer a v noci a to aj v zimnom období. Pod vodou vydrží až 20 minút. V minulosti bol pre vzácnu kožušinu a tuk takmer vyhubený. Na územie Slovenska sa dostal z Rakúska a Poľska a v poslednom období sa mu v povodí Moravy darí. Živí sa kôrou drevín hlavne z mäkkého dreva. Patrí medzi veľmi plaché živočíchy a preto ho je ťažké zazrieť. Prítomnosť bobra spoznáme podľa hrádzí a nadzemných hradov, ktoré si stavia a tiež podľa typických bobrích ohryzov.

ÚLOHA 1: *Pri obhrýzaní stromov sa bobor posadí a opiera sa o chvost. Typické pre neho je, že kmeň obhryzie dookola. Okrem padnutého stromu na tomto mieste nájdete aj zvyšky bobrích ohryzov. Skúste nájsť bobriu hrádzu a bobrie ohryzy.*

Bobria hrádza

Zdroj © Richard Watzka / DAPHNE

Bobor európsky

ÚLOHA 2: *Skúste v okolí nájsť bobriu stopu v blate. Zadná laba má plávacie blany, ktoré sa v blate odtláčajú.*

Lebka bobra

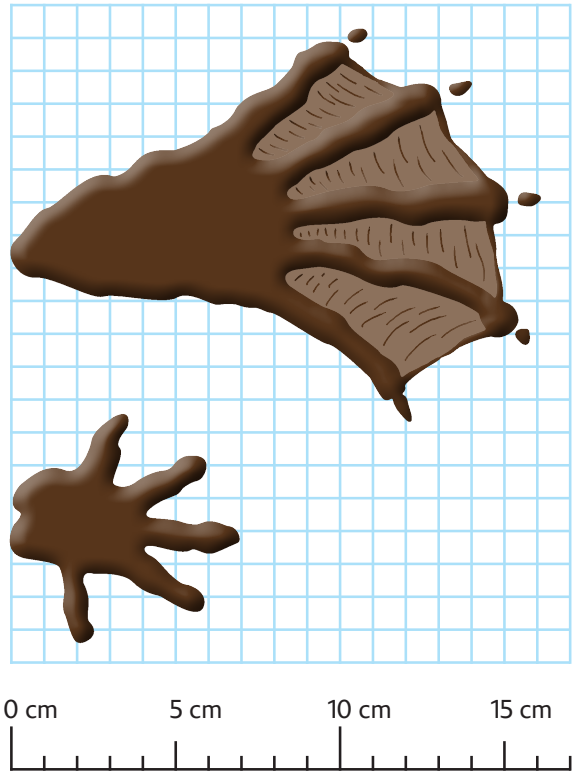

Stopy bobra

Prispôsobenie sa (adaptácia)

Bobor je celoročne prispôsobený na život vo vode. Jeho chvost nemá srsť a je sploštený – využíva ho ako kormidlo. Zadné nohy majú plávacie blany a má aj mimoriadne hustú kožušinu. Urobte si perom bodku na chrbát vašej ruky a skúste uhádnuť, koľko chlpov máte na 1 mm^2? Kým človek má na takejto ploche asi jeden chlp, bobor ich má približne 250.

Bobrí ohryz

Zdroj © Richard Watzka / DAPHNE

Použite vaše zmysly – SLUCH

V období približne od marca do konca júna sa vtáky začínajú výrazne ohlasovať svojím spevom. Dôvodom je hlavne prilákanie samičky, vytvorenie páru a tiež obrana svojho „teritória“ – územia, kde sa vták vyskytuje, hniezdi a zháňa si potravu. Operence sa prejavujú rozmanitými druhmi hlasov, môžete sa ich naučiť pomocou stránky **xeno-canto.org**.

ÚLOHA 1: *Zastavte sa počas svojej vychádzky a na 30 sekúnd zavrite oči. Všimnite si, ako sa zosilňuje váš sluch a aké rozmanité zvuky počujete. Aktivita je výborná na vnímanie lužného prostredia a jeho bohatosti.*

ÚLOHA 2: *Môžete si aj pustiť z mobilu hlas nejakého, pre túto oblasť bežného vtáčieho druhu (napríklad drozda plavého), možno sa vám podarí prilákať operenca bližšie k sebe. Zbystrené zmysly vám pomôžu vnímať, aká veľká je bohatosť lužného lesa. Prekrikujúce sa vtáctvo dopĺňajú najrozmanitejšie zvuky hmyzu i mnohých ďalších živočíchov.*

Zdroj © Richard Watzka / DAPHNE